

Johan van den Boom

Aantekeningen tijdens onze Midden Amerika reis

“Hoelang moeten we nog” is natuurlijk niet de beste insteek voor een rondzwervende wereldreiziger. Heb ik me vergist? We wilden toch graag een keer Midden Amerika zien, lang getwijfeld over Cuba en afgeblazen. Mexico kun je sowieso vergeten of je moet de kloof tussen toeristenbusiness en de drugsmaffia voor lief nemen. Nicaragua, de naam heeft nog de zweem van vroegere tijden, niet zo erg pluis te zijn; in ieder geval een dictatuur in het nabije verleden. Panama en Costa Rica leken het enig te onderzoeken alternatief. En dat blijkt het ook te zijn, maar nu 2,5 week onderweg is het wel duidelijk: het is niet echt onze wereld. Het zal dan ook wel bij een keertje blijven, de leeftijd hé... maar dat niet alleen. Nu na zo'n 14 dagen ben ik er wel van overtuigd dat midden Amerika niet onze sfeer is.. Slordig en onverschillig zijn de woorden die het eerst bij me opkomen, al weet ik toch niet of die woorden wel de juiste zijn. Nu ik dat zo opschrijf denk ik ineens: generaties lang afstammend van slaven, hierheen getransporteerd uit Afrika. Hun land is het nooit geweest. Tot 20, 30 jaar geleden nog niet. De Amerikanen hadden het Panamakanaal in eigendom tot eind vorige eeuw en Chiquita en andere westerse multinationals beheersten de bananen- en ananascultuur totdat het kanaal overgedragen werd en de monocultuur van chiquitabananen ten onder ging aan een onuitroeibare ziekte en de werkers verder maar aan hun lot over gelaten werden. Reggae, relaxed sfeertje, lay down, manana (morgen zien we wel verder) etc. ; het blijken etiketten van buitenstanders, als Lonely Planet en andere reisgidsen, om de buitenkant van het bestaan hier voor westerlingen aantrekkelijk te maken. Goed kijkend en in een poging te begrijpen wat we hier tegenkomen gaat het mogelijk meer over: laat maar, misschien kunnen we wat aan jullie verdienen, iets

terughalen van jullie ons afnamen en voor de rest, we zien wel, berusting, desinteresse, rommelig.

Maar ook wij zijn en blijven natuurlijk beschouwende buitenstaanders. Al verder denkend mis ik ook laat ik zeggen een gevoel van samenhang. Van een volk. Van een geheel, zoals we dat bijna overal elders tegen kwamen; eigenheid identiteit. Iets lijkt de kerk te bieden, maar ook daarin is er zo veel versnippering, in richtingen en stromingen, getuige van diversiteit of getuige van zoeken en niet vinden? Een sfeer die me niet vrolijk maakt. Midden- Amerika is niet mijn wereld.

Vandaag een heerlijke dag daar niet van. Al vroeg, voor achten samen aan de wandel naar het Tree for Live project, een -naar daar blijkt- door Nederlandse mensen opgezet commercieel project uit nood geboren tijdens de crisis in de jaren 2008/9; omdat hun exportbedrijf van exotische planten naar Nederland /Europa in de knel kwam. De vraag liep dramatisch terug

dus hoe dan nog hier geld verdienen? Ik begreep ook dat dit nu een stuk minder was. Los daarvan, het was al met al een heerlijke plek en bijzonder om daar voor het eerst weer Nederlands te kunnen praten. Creatief volk in den vreemde.

De R.K. kerkdienst hier El Valle de Anton was goed bezocht. Een volle kerk, met de gebruikelijke Zuid-Amerikaanse traditie: klappen waarbij de celebrant het voorbeeld geeft, volop meezingen, staand volk achterin waar ook onder een van de laatste banken een grote hond te slapen ligt. Jong en oud, Zuid Amerikaanse mensen, zoveel tegelijk geeft eigenlijk voor het eerst helder dat we terecht gekomen zijn in een genetische mix van nog maar weinig zuiver Spaans bloed en nakomelingen van Indianen gitzwart lang haar voor de vrouwen in lange veelkleurige jurken. Kleine tanige gebruinde mannen, allemaal voorkomend en groetend en behulpzaam met info of anderszins.

Aangekomen in San José, de hoofdstad van Costa Rica, heb ik het gevoel dat er vele stukjes onaf zijn. Misschien is dat een van de essenties van onderweg zijn: weten dat alles onaf is en veel nog mogelijk en zolang je weer verder trekt onaf zal blijven. Tussen haakjes: hier draait in het Sura B&B, ons onderkomen, een wasmachine die qua geluid niet onder doet voor een startende Boeing 747... een van de kleine ongemakken die reizen op de bonnefooi met zich mee brengt. Niets is af, niets loopt zoals gedacht. Vannacht nauwelijks geslapen, dat is meestal gelukkig niet zo, - dat verrekte ding stijgt ook nog eens niet op dus het wordt nu een soort stationair warm draaien van die 747, zou op Schiphol zo niet meer mogen maar we zitten in San Jose en niet op Schiphol. Ik heb me, als gewoonlijk goed geïnformeerd over de dag van morgen. Met name, wat ligt waar en hoe kom ik, aangekomen met de bus van het busstation, op mijn bestemming. Kortom al het geregeld dat een drie sterren reisbureau voor je doet zonder dat je überhaupt weet van een busstation hebt. Ik lees de hele avond over niets anders dan gevaren en bedreigingen over de stadwijk waar we zitten, onveilig, onveilig en nog onveiliger...zorg ervoor dat etc. etc.... en dat laat me dan toch niet los. Dat gaat spoken en neemt steeds grotere vormen aan.

Het is zonverblindend helder als we mediodia aankomen op een busstation, en zoals het hoort ben je behalve meer dan stijf van het zitten, -we zaten dit keer niet eens naast elkaar -, ook volkomen gedesoriënteerd. Geen idee of dit het geplande/ verwachte busstation is zoals gisterenavond nog beschreven in de Lonely Planet. Het leek er zelfs niet op omdat het er vrolijk en kleurrijk geschilderd bij lag. En het zou een gribus moeten zijn. Maar gelukkig hebben we door de jaren heen een redelijk efficiënte strategie ontwikkeld : Erna ontfermt zich op een goed zichtbare plek over de bagage en ik ga op verkenning uit en probeer me te oriënteren. Dat levert allereerst 25 meter verder een prima panaderia (bakkerij annex lunchroom) en meer op; een modern busstation waardig. Dan blijkt de 7avenida inderdaad daar achterlangs te lopen. Dat is winst; en als ik aan de praat raak met een oudere heer blijkt de calle 20-18 inderdaad 4 blocks rechts te liggen met op de hoek van het derde blok een policia officina. We zijn op de verwachte plek afgeleverd en het is al met al hooguit een kwartiertje lopen, ik denk minder. De oude man waarschuwt me nog een keer mijn ogen open te houden. Als we langs de politiepost lopen en daar binnenschieten om de juiste ligging van het B&B te vragen is men uiterst behulpzaam, komt mee naar buiten en geeft een eerste weg links aan waar het zo goed als om de hoek ligt. Opluchting alom, met in het achterhoofd de wetenschap dat we deze route nog een aantal keren zullen moeten afleggen.

Latijns Amerika, deze ontdekkingsreis maakt en heeft dat al wel duidelijk gemaakt is niet *echt ons ding*, - wat een taalgebruik, je ziet hoe beïnvloeding, besmetting werkt -. Had ik het eerder al over de cultuur, die mix van eeuwenlange slavernij en onderdrukking in toom

gehouden door eerst Jezuïeten en later rijke Amerikaanse company's, een volk dat uitgebuit is en niet die religie bijgebracht die ze in eeuwige lijdzaamheid laat leven zoals in het Boeddhisme. Een cultuur, als voorbeeld, waarin de taxichauffeur je steeds tracht een dollar meer afhandig te maken dan de vastgestelde prijs om je vervolgens te zeggen dat er geen beter chauffeur je morgen de omgeving kan laten zien dan hij. Maar och hoe erg is dat nu allemaal. Het is slechts een klein verschijnsel van overleven, nietwaar. Wat voor ons geldt is dat we ons hier in Liberia, in het uiterste noord westen van het land, weer thuis en op ons gemak voelen.

Lopend op onze laatste benen, nou dat denk ik niet maar de "drive" is er wel een beetje uit, ook Costa Rica wordt op een bepaald moment meer van hetzelfde en dan mag nieuwsgierigheid plaats maken voor een vorm van in deze , - andere -, wereld te gaan leven, met ups en downs met rust en onrust met nieuwsgierigheid en het wel te geloven. De beide vulkanen, Poas en Irazu, staan bij ons nog hoog (!) genoteerd als we deze vanuit San Jose willen gaan bezoeken, maar we realiseren ons ook dat daarna de terugreis naar David (Panama) ruim 9 uur duurt en de dag erna weer 9 uur in de bus van David naar Panama City. Dat alles gisteravond overziend hebben we onze reisschema aangepast. We gaan een dag eerder naar Panama City, de stad waar we begonnen. We gaan terug naar ons Hotel California, waar we een goede start hebben gemaakt. We gaan er voor twee nachten terug in plaats van een en meteen vliegen. Terug naar waar we begonnen zijn. Daar de cirkel op ons gemak rond maken.

Johan vd Boom